

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет

ЗАБУЖАНСЬКА ІННА ДЕМ'ЯНІВНА

УДК 811.111'342.9(043.3)

РИТМІЧНА ОРГАНІЗАЦІЯ
АМЕРИКАНСЬКИХ ПОСТМОДЕРНІСТСЬКИХ ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТІВ
(експериментально-фонетичне дослідження)

Спеціальність 10.02.04 – германські мови

Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата філологічних наук

Київ – 2016

Дисертацією є рукопис

Робота виконана в Київському національному лінгвістичному університеті,
Міністерство освіти і науки України

Науковий керівник

доктор філологічних наук, професор
Валігура Ольга Романівна,
Київський національний лінгвістичний університет,
кафедра східної філології,
завідувач кафедри

Офіційні опоненти:

доктор філологічних наук, професор
Калита Алла Андріївна,
Національний технічний університет
України "Київський політехнічний інститут
імені Ігоря Сікорського",
кафедра теорії, практики та перекладу
французької мови,
професор

кандидат філологічних наук, доцент
Григорян Нектар Размиківна,
Одеський національний університет
імені І.І. Мечникова,
кафедра теоретичної та прикладної
фонетики англійської мови,
завідувач кафедри

Захист відбудеться "21" грудня 2016 р. о 10³⁰ годині на засіданні спеціалізованої
вченої ради Д 26.054.04 Київського національного лінгвістичного університету
(03680, МСП, м. Київ-150, вул. Лабораторна, 5/17)

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Київського національного
лінгвістичного університету (03680, МСП, м. Київ-150, вул. Велика Васильківська, 73)

Автореферат розісланий "17" листопада 2016 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Д.І. Терехова

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Реферовану дисертаційну роботу присвячено вивченню фонетичної природи ритмічної організації американських постмодерністських поетичних текстів (далі – ПТ), озвучених їхніми авторами.

Сучасні експериментально-фонетичні дослідження дедалі частіше спрямовані на виявлення специфіки просодичного оформлення мовних одиниць у процесі комунікації та в нерозривному зв'язку з емоціями, мисленням, свідомістю, пізнанням і культурою мовців (О.Р. Валігура, Н.Р. Григорян, А.А. Калита, Т.М. Корольова, В.Ю. Паращук, О.І. Стеріополо, Л.І. Тараненко). Чільне місце серед таких праць посідають розвідки, присвячені ритмічній організації мовлення, які мають багатовікову традицію і характеризуються багатовекторністю, що охоплює особливості *природи та ієрархічної організації ритмо-інтонаційного членування висловлення* (А.М. Антипова, Л.В. Златоустова, В.В. Потапов, D. Abercrombie, Ph. Hobsbaum, J. Hoogstad), функціонування ритму як потужного чинника *ідіостилі* (Л.В. Александрова, Г.М. Гумовська) та *носія значення* (A. Amiram, E. Lilja, P. Suppes). Виняткової уваги набуває розгляд *ритмічної організації політичного* (Ю.А. Васік, О.О. Вольфовська, М.Г. Міріанашвілі, Н.В. Петлюченко, Л.В. Синіцина), *художнього* (Г.В. Бишук, О.М. Серікова), *релігійного* (Н.С. Вербич, Т.Л. Скрипняк), *наукового* (О.М. Ільченко, Н.В. Рибіна), *діалогічного* (А.Б. Бабічева), *медійного* (З.К. Беданоква, С.В. Болтаєва, Л.С. Козуб, А.М. Фортунатов) та *поетичного типів дискурсу*, продуктом якого є ПТ (О.А. Алякринський, В.В. Виноградов, Ю.В. Казарін, Ж.М. Маслова, Н.І. Панасенко, J. Agoui, M. Sarkic).

Ритм озвучених ПТ неодноразово привертав увагу лінгвістів (О.І. Бичкова, Т.В. Гусева, О.М. Князева, М.А. Смуць, Т.А. Шкурко, Ю.В. Юсип-Якимович), у працях яких розглядалися акустичні характеристики ритмічної структури на матеріалі *української* (Я.В. Ходаківська, Ю.В. Юсип-Якимович), *російської* (М.М. Чернова), *англійської* (О.І. Бичкова, І.Г. Логвін, Є.П. Карпиченкова, М.А. Смуць), *французької* (S.D. Nell) поезій. Зазначені роботи зосереджені переважно на особливостях поетичного ритму озвучених віршованих римованих текстів із притаманною їм метричною організацією.

Водночас результати таких багатоаспектних розвідок стосовно ритму озвучених ПТ не отримали досі належного ступеня узагальнення і систематизації, оскільки до питання про ритмічну організацію озвучених американських постмодерністських ПТ лінгвісти (L. Sabri, A.S. Cook, D.J. Rollison) зверталися лише спорадично. Це пов'язано з тим, що такі тексти потрапили у фокус дослідницької уваги порівняно недавно (І.Б. Александрова, Л.І. Белехова, С.П. Руссова, А.В. Стрільчук, Н.В. Шевельова-Гаркуша, J. Conte, A.S. Cook, A. Nünning, M. Perloff), а також є сприятливими для проявів авторського експериментаторства, підґрунтям якого вважають своєрідний тип індивідуально-авторської художньої свідомості (О.П. Воробйова, Н.В. Малащук-Вишневіська, Н.Д. Маньковська). Їм притаманне творче використання будь-яких традицій, ігнорування причинно-наслідкових зв'язків, амбівалентність на сюжетному, композиційному й образному рівнях тощо (О.А. Бабелюк, Т.Н. Денисова).

Отже, **актуальність** теми дисертаційної роботи визначається загальною спрямованістю сучасних фонетичних розвідок на комплексний дискурсивний аналіз

мовлення з урахуванням ритму як вагомого засобу формування поетичного дискурсу. Звернення до опису ритмічної організації озвучених американських постмодерністських ПТ обґрунтовано наявністю невирішених питань, пов'язаних із просодичним оформленням зазначених вище текстів. Крім того, своєчасність праці визначається необхідністю вивчення значення людського чинника в процесі пізнання і виявлення особливостей внутрішнього світу творчого індивіда крізь призму мовлення.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано в межах комплексної колективної теми кафедри германської і фіно-угорської філології Київського національного лінгвістичного університету "Комунікативно-когнітивний та соціокультурний аспекти функціонування системи мовних одиниць германських і фіно-угорських мов у синхронії і діахронії" (тему затверджено вченою радою КНЛУ, протокол № 10 від 28 лютого 2011 року). Проблематика дисертації відповідає держбюджетній науковій темі Міністерства освіти і науки України "Мови світу: генезис, таксономія, функціонування у синхронії і діахронії" (державний реєстраційний номер 0115U002513, наказ 1243 МОН України від 31 жовтня 2014 року). Тему дисертації затверджено вченою радою КНЛУ, протокол № 6 від 23 грудня 2013 року.

Мета дисертаційної роботи полягає у виявленні ритмічної організації американських постмодерністських ПТ.

Огляд стану проблеми показав, що задля досягнення поставленої мети потрібно втілити серію дослідницьких **завдань**:

- обґрунтувати теоретичні засади вивчення ритмічної організації американських постмодерністських ПТ;
- виокремити основні чинники, які впливають на формування і модифікацію поетичного ритму озвучених американських постмодерністських ПТ;
- на основі виокремлених чинників побудувати інваріантну модель ритмічної організації озвучених американських постмодерністських ПТ;
- розробити комплексну методику експериментально-фонетичного дослідження ритмічної організації американських постмодерністських ПТ;
- визначити перцептивні характеристики ритмічних одиниць озвучених американських постмодерністських ПТ;
- визначити акустичні характеристики ритмічних одиниць озвучених американських постмодерністських ПТ;
- встановити комплекс просодичних засобів, які формують ритмічну організацію озвучених американських постмодерністських ПТ;
- здійснити лінгвістичну інтерпретацію даних фонетичного експерименту.

Об'єктом вивчення є усна реалізація американських постмодерністських ПТ.

Предметом дослідження є ритмічна організація американських постмодерністських ПТ.

Матеріалом слугують аудіозаписи та тексти 500 американських постмодерністських ПТ кінця ХХ-початку ХХІ ст., озвучених їх авторами, носіями англійської мови, загальною тривалістю 9 годин 14 хв.

Для досягнення поставленої мети та розв'язання конкретних завдань роботи застосовано такі **методи**: *теоретичні загальнонаукові* (абстрагування, узагальнення, класифікація, індукція, дедукція), а також *емпірико-теоретичні* (аналіз, синтез, порівняння) для огляду стану вивченості проблеми ритмічної організації американських постмодерністських ПТ. Задля проведення фонетичного експерименту застосовано спеціальні *експериментально-фонетичні методи* (перцептивний, аудитивний та акустичний аналіз з використанням комп'ютерних програм Praat, SoundForge та ін.). *Аудитивний* аналіз озвучених американських постмодерністських ПТ здійснено аудитором-інформантами та кваліфікованими фонетистами відповідно до розробленої робочої класифікації американських постмодерністських ПТ. *Акустичний* аналіз ритмічних одиниць проведено з метою об'єктивної перевірки суб'єктивних кореляційних характеристик мовлення, отриманих у результаті аудитивного аналізу. *Зіставний метод* уможливив встановлення спільних і відмінних просодичних характеристик озвучених ПТ, систематизованих за різними класифікаційними параметрами. *Кількісний аналіз* використано для опрацювання та узагальнення отриманих даних.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в дисертаційній роботі *уточнено* зміст поняття ПТ і *виокремлено* конститутивні ознаки американських постмодерністських ПТ (інтертекстуальність, антиформа, гра, паратак西斯 тощо). Уперше *здійснена* класифікація американських постмодерністських ПТ, яка охоплює параметри метричності, римованості, графічного оформлення, емоційної тональності та тематичного спрямування і сприяє опису ритмічної організації матеріалу дослідження. *Визначено* базову одиницю делімітації озвучених американських постмодерністських ПТ, якою є ритмічна група. *Розширено* перелік функцій поетичного ритму та *виявлено*, що поетичний ритм організовує просторово-часовий континуум поетичного мовлення, підсилює авторську інтенцію, здійснює естетичний вплив на слухача, сприяє створенню емоційного настрою, бере участь у формуванні змісту висловлювання і забезпечує ефективність реалізації авторського задуму, а також допомагає слухачеві правильно інтерпретувати смисл твору. *Встановлено*, що в американських постмодерністських ПТ в авторському озвучуванні ритм є механізмом породження образно-сміслової інформації озвученого ПТ.

У дисертаційній роботі *побудовано* модель ритмічної організації озвучених американських постмодерністських ПТ, яка зображує механізм взаємодії значної кількості чинників ритмізації поетичного мовлення (фізіологічного, когнітивного, емотивного, образності та художнього постмодернізму, а також оригінального озвучування поетом, яке проявляє авторську індивідуальність у формуванні й модифікаціях поетичного ритму).

У праці *визначено* перцептивні й акустичні характеристики ритмічних одиниць озвучених ПТ американського постмодернізму (тональні, динамічні, темпоральні) та *встановлено* комплекс просодичних засобів, які формують ритмічну організацію озвучених ПТ на акустичному рівні, серед яких сумірне та періодичне функціонування частоти основного тону, інтенсивності й тривалості ритмічних одиниць, міжнаголошених інтервалів і пауз.

Практичне значення одержаних результатів вбачається в доповненні наукових знань про закономірності взаємодії семантичного і просодичного рівнів

ритму, у розробці питань ритмотекстології. Результати проведеного дослідження слугують певним внеском у загальну фонетику, інтонологію в лінгвокогнітивному ракурсі, у лінгвістику тексту, прагмалінгвістику, можуть бути використані в процесі викладання курсу з теоретичної фонетики англійської мови (розділи: "Інтонація усного мовлення", "Риторика", "Фоностилістика"), на заняттях з практики мовлення для формування риторичних навичок студентів. Отримані результати також можуть бути використані при укладанні підручників, посібників і методичних рекомендацій з фонетики англійської мови, написанні наукових робіт різних рівнів складності, розробці лінгвістичних курсів з проблем експериментально-фонетичного аналізу мовлення, а також написанні посібників зі стилістики й фоностилістики.

Апробацію основних положень та результатів дослідження здійснено на засіданнях кафедри германської і фіно-угорської філології Київського національного лінгвістичного університету (2013 – 2016 рр.), *двох закордонних міжнародних конференціях*: "The Second International Conference on European Conference of Languages, Literature and Linguistics" (Відень, Австрія, 2014), "Philology and Linguistics in the Digital Age – 2016" (Будапешт, Угорщина, 2016), а також на *дванадцяти міжнародних наукових та науково-практичних конференціях в Україні*: "Пріоритети германського і романського мовознавства" (Луцьк – Світязь, 2014, 2016), "Мови і світ: дослідження та викладання" (Кіровоград, 2015), "Лінгвокогнітивні та соціокультурні аспекти комунікації" (Острог, 2014), "Міжкультурна комунікація: мова – культура – особистість" (Острог, 2015), "Мови професійної комунікації: лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти", (Київ, НТУУ "КПІ", 2015, 2016), "Мова – література – мистецтво: когнітивно-семіотичний інтерфейс" (Київ, 2014), "Україна і світ: діалог мов і культур" (Київ, 2014, 2015), "Мова. Культура. Комунікація: інноваційні підходи до вивчення мов та літератур" (Чернігів, 2016), "Філологія XXI століття: теорія, практика, перспективи" (Одеса, 2016), *одній всеукраїнській науково-теоретичній конференції* "Іноземні мови у вищому навчальному закладі: теоретичні засади та прикладні аспекти" (Вінниця, 2014).

Публікації. Основні теоретичні положення та результати дисертаційної роботи висвітлено в дев'ятнадцяти одноосібних публікаціях, з яких дев'ять опубліковано у фахових наукових виданнях України (3,78 др. арк.), дві – у наукових періодичних виданнях інших держав (0,71 др. арк.), а також восьми тез доповідей на науково-практичних конференціях (1,53 др. арк.). Загальний обсяг авторських публікацій становить 6,02 др. арк.

Структура та обсяг дисертації. Структура роботи співвідноситься з поставленими метою та завданнями. Дисертація складається з переліку скорочень та умовних позначень, вступу, чотирьох розділів з висновками до кожного з них, загальних висновків, списку використаної літератури, списку довідкових джерел, списку джерел ілюстративного матеріалу та додатків.

Загальний **обсяг** дисертації становить 252 сторінки, з них текстова частина – 171 сторінка. Дисертаційна робота містить 8 таблиць і 48 рисунків, схем і діаграм. Список використаних джерел нараховує 342 позиції, зокрема 107 джерел іноземними мовами. Список джерел ілюстративного матеріалу складається з 14 позицій. Текст дисертації доповнено 14 додатками, викладеними на 49 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету та завдання дослідження, визначено його об'єкт і предмет, фактичний матеріал і застосовані методи аналізу, з'ясовано новизну, теоретичне й практичне значення отриманих результатів, подано положення, що виносяться на захист, наведено відомості про форми апробації результатів, а також подано інформацію про структуру роботи.

У **першому розділі "Теоретичні засади дослідження ритмічної організації американських постмодерністських поетичних текстів"** узагальнено і систематизовано наукові підходи до вивчення ритмічної організації ПТ; описано характер взаємодії поетичного ритму з компонентами просодії, побудовано та описано модель ритмічної організації озвучених американських постмодерністських ПТ.

У сучасних лінгвістичних розвідках чільне місце належить вивченню американських постмодерністських ПТ, які інкорпорують і віршовані тексти, і художню прозу (Ю.В. Казарін) з властивими їм інтертекстуальністю, антиформою, грою зі смислом, звуком чи зображенням, паратаксісом, ризоматичністю, проявами ідіолекту на всіх мовних рівнях (О.А. Бабелюк, Т.Н. Денисова, R. Barthes). Поетичним текстам притаманний ритм – інтегроване поняття, що поєднує в собі явища мовного й мовленнєвого характеру. Поетичний ритм є художньо-естетичним елементом репрезентації авторської свідомості, оскільки завжди пов'язаний з інтонацією (О.А. Бризгунова, Л.Р. Зіндер), що передбачає розгляд його фонетичної природи. Остання полягає в регулярності чергувань супрасегментних фонетичних одиниць та сумірній тривалості ритмічних одиниць, міжнаголошених інтервалів, різних типів пауз (А.М. Антипова, О.О. Вольфовська, D. Crystal).

Поетичний ритм виконує низку специфічних функцій, серед яких конститутивна, прагматична, естетична, емотивна, смислотвірна та алюзивна (А.І. Токарева, В.В. Потапов, D. Attridge). Як компонент стилю й індивідуальності творчого методу художника слова, поетичний ритм організовує просторово-часовий континуум поетичного мовлення, підсилює авторську інтенцію, здійснює естетичний вплив на слухача, сприяє створенню емоційного настрою, бере участь у формуванні змісту висловлення і полегшує сприйняття ідейно-художнього задуму автора. Більше того, у разі озвучування ПТ ритм допомагає слухачеві правильно інтерпретувати смисл почутого тексту.

У формуванні й модифікаціях поетичного ритму задіяна низка чинників, представлених на рис.1. Серед складників розробленої моделі ритмічної організації озвучених американських постмодерністських ПТ визначено фізіологічний, когнітивний та емотивний чинники, а також образність й особливості американського художнього постмодернізму, що впливають на формування і модифікацію поетичного ритму. Ключовим у контексті нашої роботи виступає фактор озвучування як джерело вияву авторської індивідуальної ритмічності, що передбачає проведення спеціального комплексного експериментально-фонетичного дослідження ритмічної організації американських поетичних текстів, написаних у постмодерністичній манері та озвучених їхніми авторами.

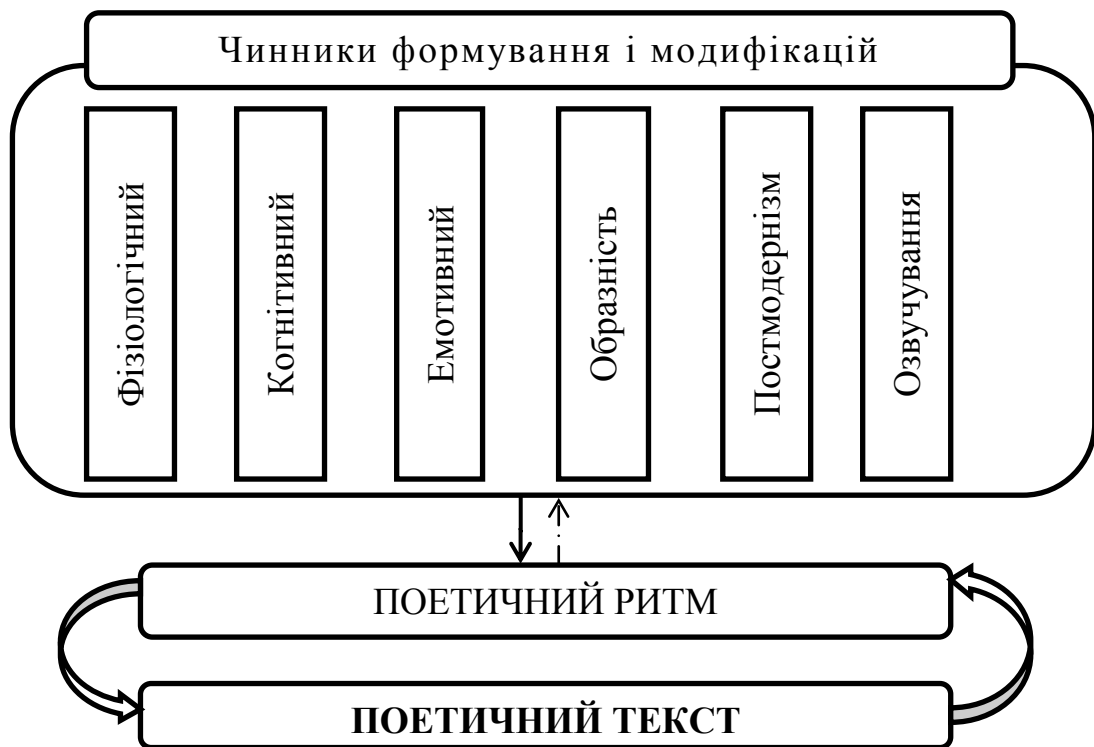

Рис. 1 Модель ритмічної організації озвучених американських постмодерністських ПТ

Зміст розділу 2 "Програма та методика експериментально-фонетичного дослідження" складається з опису методики проведення спеціального фонетичного експерименту на основі побудованої комплексної класифікації озвучених американських постмодерністських ПТ, у межах якої виокремлено римовані і неримовані, конвенційні і неконвенційні, пунктуаційні і непунктуаційні ПТ. Спираючись на розроблену класифікацію, у роботі описано програму і комплексну методику фонетичного експерименту, яка розроблялася за програмами, відображеними в низці наукових праць (О.Р. Валігура, М.П. Дворжецька, А.А. Калита, О.І. Стеріополо), і передбачала кілька послідовних етапів. Серед них: формування корпусу експериментального матеріалу, добір інформантів, перцептивний аналіз аудиторіями-інформантами, аудитивний аналіз аудиторіями-фонетистами, акустичний аналіз, лінгвістичну інтерпретацію та узагальнення результатів дослідження.

Добір матеріалу передбачав його послідовне групування за обґрунтованою та розробленою комплексною типологією американських постмодерністських ПТ. Такий поділ експериментальної бази сприяв створенню оптимальних умов підготовки, проведення та інтерпретації результатів впровадженого фонетичного експерименту. Остаточний обсяг відібраного матеріалу склав 500 ПТ, написаних й озвучених американськими поетами-постмодерністами, носіями англійської мови.

Перцептивний аналіз передбачав залучення двох груп аудиторів-інформантів. До першої групи аудиторів входили 5 осіб, жителів Великобританії та США, які мають філологічну підготовку та є носіями літературної норми англійської мови. До другої групи аудиторів входили 5 аудиторів-фонетистів, які не є носіями мови, але мають відповідну філологічну підготовку та практику аудіювання мовленнєвих текстів (викладачі та аспіранти Київського національного лінгвістичного університету).

Дібраний матеріал у вигляді аудіозаписів оригінальних ПТ та їх друківаних варіантів підлягав довільному прослуховуванню, після чого респондентам з позицій особистого враження необхідно було оцінити такі структурні параметри, як метричність / неметричність ПТ та наявність рими; визначити тематичне спрямування ПТ (урбаністичний, пейзажний, любовний тощо). Одне з запитань передбачало відповідь на те, чи впливає спосіб графічного оформлення ПТ на характер його просодичної організації і, відповідно, чи спостерігається процес деавтоматизації уваги при такому графічному оформленні. Важливим моментом було також встановлення емоційної тональності озвучених текстів із зазначенням позитивних чи негативних відчуттів, які виникли під час / після прослуховування фрагменту. Окремо оцінювався ритм озвученого поетичного твору, а також засоби, які домінують при сприйнятті й розумінні матеріалу дослідження.

Аудитивний аналіз аудиторам-фонетистами складався з двох етапів. На першому етапі аудиторам-фонетистам запропоновано прослухати записи фрагментів оригінальних текстів й оцінити мовлення за наступними параметрами: 1) відсутність / наявність акцентних ознак у вимові поета; 2) чіткість / нечіткість вимови; 3) відсутність / наявність дефектів мовлення. Таким чином, до корпусу експериментального матеріалу увійшли лише ті реалізації ПТ, які відповідають таким критеріям: чіткість вимови, відсутність акцентних ознак і дефектів мовлення авторів, які озвучували свої власні поетичні твори.

Завданням аудиторів-фонетистів на другому етапі аудитивного аналізу було прослуховування ПТ, відібраних у результаті першого етапу аудитивного аналізу, та виконання низки завдань, а саме: сегментація тексту на ритмічні групи, синтагми; позначення наголошених складів у ритмогрупах, синтагмах; позначення пауз між ритмогрупами, синтагмами, оцінка тональних параметрів з зазначенням типу термінального тону, типу мелодійної шкали, діапазону ритмогрупи, синтагми, темпу, модуляції гучності і ритму (простий, складний, змішаний).

Акустичний аналіз ритмічної організації матеріалу дослідження проводився з метою перевірки даних, отриманих у результаті проведення аудитивного аналізу, і здійснювався за допомогою комп'ютерних програм PRAAT, Sound Forge, MP3Cutter, Speech Analyzer, Audacity 1.3. Beta (Unicode). Озвучені ПТ спочатку вирізалися із записаних з мережі Інтернет радіопередач та авторських поетичних вечорів за допомогою програми MP3Cutter. Потім дібраний матеріал конвертувався в окремі звукові файли у форматі *.wav за допомогою програми Audacity 1.3. Beta (Unicode). Детальному вивченню підлягали показники функціонування частоти основного тону, інтенсивності та тривалості, для фіксації яких використовувалися програми PRAAT, Sound Forge, Speech Analyzer. Цифрові показники зводилися в робочі протоколи. З метою усунення впливу індивідуальних просодичних відмінностей у мовленні поетів враховувалися й абсолютні, і відносні значення.

Задля перевірки достовірності отриманих результатів електроакустичного аналізу ритмічної організації ПТ застосовано метод кількісної обробки даних, що передбачав обчислення отриманих показників кожного із зазначених вище величин, а також обчислення середніх значень величин, які підлягали вимірюванню. Результати акустичного аналізу реєструвалися в пам'яті комп'ютера, далі для зручності кількісних підрахунків використано програму Microsoft Excell. Показники надалі зведено

в таблиці, представлені в додатках, на підставі яких здійснено графічну обробку результатів, яку в подальшому відображено у схемах, графіках, діаграмах, гістограмах, інтонограмах, таблицях, що, у свою чергу, полегшило інтерпретацію даних дослідження.

Лінгвістична інтерпретація та узагальнення результатів експерименту здійснювалася в поєднанні з використанням семантичного та інтерпретаційно-текстового аналізу задля розкриття змісту образності озвученого ПТ і встановленню смислових відношень між семантикою і ритмічною організацією мовлення, а також сприяли виявленню закодованого в тексті авторського повідомлення.

У третьому розділі **"Результати аудитивного аналізу ритмічної організації американських постмодерністських поетичних текстів"** подано дані стосовно специфіки структурно-функціональної характеристики ритмічних одиниць проаналізованих ПТ, а також висвітлено результати перцептивного аналізу просодичних характеристик (мелодики, гучності, паузального й темпового оформлення) поетичного мовлення, проведеного аудиторями-інформантами й кваліфікованими фонетистами.

Згідно з отриманими результатами, акцентно-складова будова ритмічних груп і синтагм зближує поетичне мовлення з прозовим, оскільки здебільшого озвучені авторами американські постмодерністські ПТ є різноскладовими стосовно їхньої акцентної комбінаторики. Ритмогрупи утворюються максимально з семи складів. Утім, частка семискладових РГ є вкрай незначною й становить лише 0,01%. П'яти- та шестискладові ритмогрупи є також нечастотними (0,05 – 1,7 %). Приблизно 5% досліджуваних РГ складаються з чотирьох складів. Дво- та трискладові РГ використовуються досить часто, оскільки загальна частка їх рекурентності становить 33% і 25% відповідно. Виявлено, що найуживанішою є односкладова ритмогрупа, частотність використання якої становить 25%.

У результаті аналізу складів, які утворюють синтагми американського постмодерністського ПТ "Passage" ("Переліт") в авторському озвучуванні Барбари Гест, виявлено, що синтагми сформовані з різних складів від 1 до 11, які не повторюються регулярно / квазірегулярно. Саме тому за характером акцентної комбінаторики ритмічний малюнок ПТ є уривчастим (рис. 2).

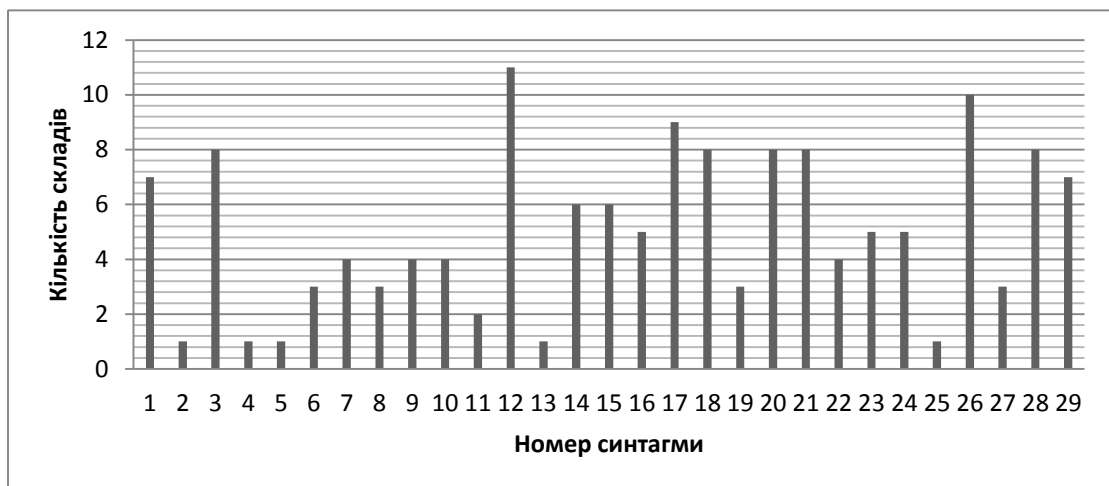

Рис. 2 Ритмічна схема синтагм ПТ "Passage" ("Переліт")

З іншого боку, типова для більшості реалізацій американських постмодерністських ПТ складова аритмія суттєво впливає на специфіку їх ритмічної організації, оскільки саме завдяки функціонуванню таких просодичних засобів, як мелодика, гучність, темп і паузація створюється відчуття упорядкованості та сумірності мовленнєвих сегментів.

Результати експертної оцінки мелодики озвучених ПТ указують на переважання рекурентності спадного тону, який здебільшого чергується з висхідним мелодійним контуром, або ж рівного мелодійного контуру, що чергується зі спадним чи висхідним тонами. Аналіз гучності як одного зі смисломістких елементів показав, що сучасному поетичному мовленню притаманні усі градації гучності, а саме низька, помірна та висока. Перцептивний аналіз темпу досліджуваних реалізацій виявив, що він має прагматичне підґрунтя і може бути гетерогенним навіть у межах одного ПТ. Для конвенційних римованих ПТ властивим є чергування двох видів темпу, як-от помірного й пришвидшеного, або ж уповільненого й пришвидшеного. Неконвенційні, зокрема апунктуаційні, ПТ мають стабільний темп упродовж усього часу реалізації. До того ж, специфіка темпової організації значною мірою залежить і від низки позалінгвальних чинників.

Вивчення паузального оформлення показало, що в озвучених американських постмодерністських ПТ виявлено широкий арсенал пауз, які є переважно поліфункціональними. Відсотковий розподіл перцептивної тривалості пауз графічно зображено на гістограмі (рис. 3). Однак у ході аналізу виявлено, що пауза є недостатньо надійним критерієм сегментації (М.Г. Міріанашвілі, В.В. Потапов) сучасного американського постмодерністського ПТ на смислові одиниці в їх авторському озвучуванні. Узагальнення результатів аудитивного аналізу стосовно паузальної специфіки сучасного американського поетичного мовлення уможливило вияв особливостей паузації, які полягають в чергуванні пауз різної тривалості в межах одного ПТ, що й створює ефект упорядкованості й сумірності. Саме завдяки розташуванню різнотривалих пауз створюється ритмічність тексту, а зафіксовані аудиторомі-фонетистами паузи як пограничні сигнали строф мають різну тривалість (короткі, середні, довгі).

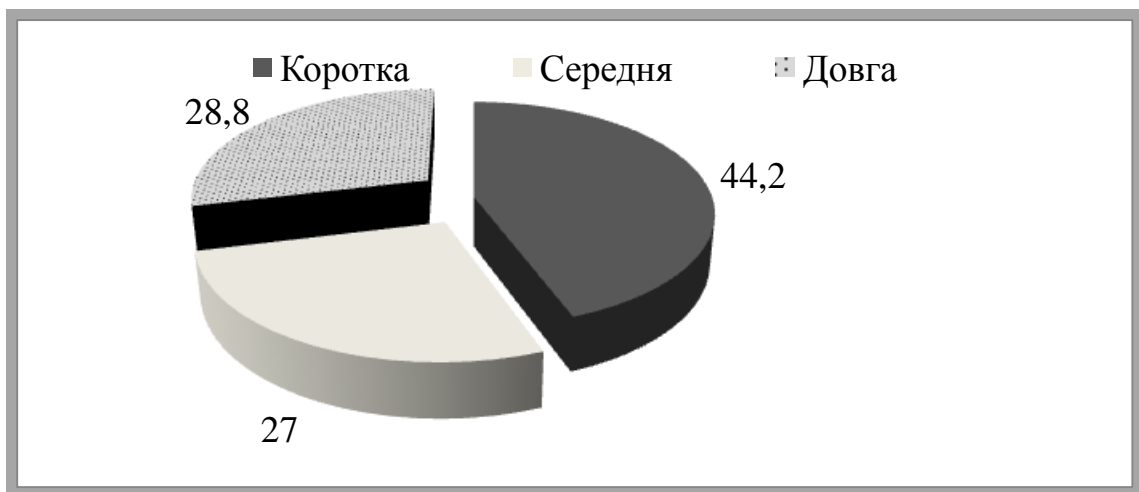

Рис. 3. Перцептивна тривалість пауз (%)

Продемонструємо специфіку паузального й темпорального оформлення фрагментом з творчого доробку Джошуа Кловера "Whiteread Walk" ("Прогулянка Вайтред") (1), який зображує міський простір та життя резидента міста, а також торкається закордонної політики США.

(1) *Monu'mental the 'lacunae •between ill'biquitous prome'naders down to the 'Square •past the 'Open '24 'Hours→ as 'social 'forms of 'grieving we are pro'hibited→ξ this is the ↑remix→ the 'new 'glitch has been re→'called ξ 'melancholy of 'luscious Pic'tober the 'fall of the phe'nomenon→ into the ↑iris ξ 'back with another 'one of those Re'turn of the 'Flaneur as 'hardcore Au→tumnophage ξ ,echolo'cation ↑always 'places you in a 'different→ 'country ξ the 'cure is 'beats per 'minute 'bad 'year in 'Brooklyn 'Bombs Over 'Baghdad the 'negative 'needs 'no intro'duction 'and/'or here we /go // (Joshua Clover).*

У представленому ПТ французький поет Шарль Бодлер прогулюється містом, коментуючи його урбаністичний простір. У ході аналізу аудиторі-фонетисти виокремили лише п'ять пауз, які, за їхніми твердженнями, були короткими (до 500 мс), до того ж збігалися з фізіологічними паузами. Інформація в тексті подається поетом миттєво, тому складається враження, що вона розрахована не на переосмислення, а на швидку реакцію. Слухач співвідносить швидкий темп тексту зі швидким темпом сучасного людського життя, у якому відсутній розмірений ритм, перерви (паузи) є не задля відпочинку та роздумів, а для того, щоб просто перевести дихання. Більше того, у цьому ПТ відсутні розділові знаки, що в загальному створює ефект потоку свідомості, яка перевантажена інформацією.

У четвертому розділі **"Результати акустичного аналізу ритмічних одиниць американських постмодерністських поетичних текстів"** висвітлено результати проведення акустичного аналізу, а саме функціонування частотних, динамічних і темпоральних показників за допомогою низки комп'ютерних програм (Cool Edit Pro, Speech Analyzer, PRAAT).

Експериментальний аналіз акустичних показників окремо та у взаємодії уможливив визначення ритмічної організації матеріалу дослідження, яка формується завдяки сукупному функціонуванню тональних, динамічних і темпоральних показників, чий періодичний та сумірний характер формує ритм озвученого американського постмодерністського ПТ.

Узагальнюючи дані акустичного аналізу стосовно функціонування частоти основного тону, встановлено, що різнотипність тонального оформлення є ритмотвірним чинником, оскільки в результаті аналізу зафіксовано ознаки періодичності та сумірності тональних показників ритмічних одиниць озвучених ПТ. Реалізація виокремлених у ході експерименту ритмічних одиниць відбувається головним чином в межах вузького тонального діапазону, позаяк наявність рими відіграє свою роль у динаміці висловлення, тобто розширення діапазону ЧОТ (до 624 Гц) притаманне конвенційним римованим ПТ. Крім того, значні перепади ЧОТ загалом зафіксовано в тих частинах тексту, де передається важлива з точки зору прагматики інформація. Рисунок 4 демонструє, що максимум ЧОТ у поетичному тексті Говарда Немерова "The Murder of William Remington" ("Вбивство Вільяма Ремінгтона") зафіксовано на лексемі *horror*, яка в авторській реалізації отримує

максимум ЧОТ – 560,9 Гц, у той час як мінімальний показник ЧОТ становить 77,8 Гц, а це означає, що синтагма реалізується в межах широкого діапазону.

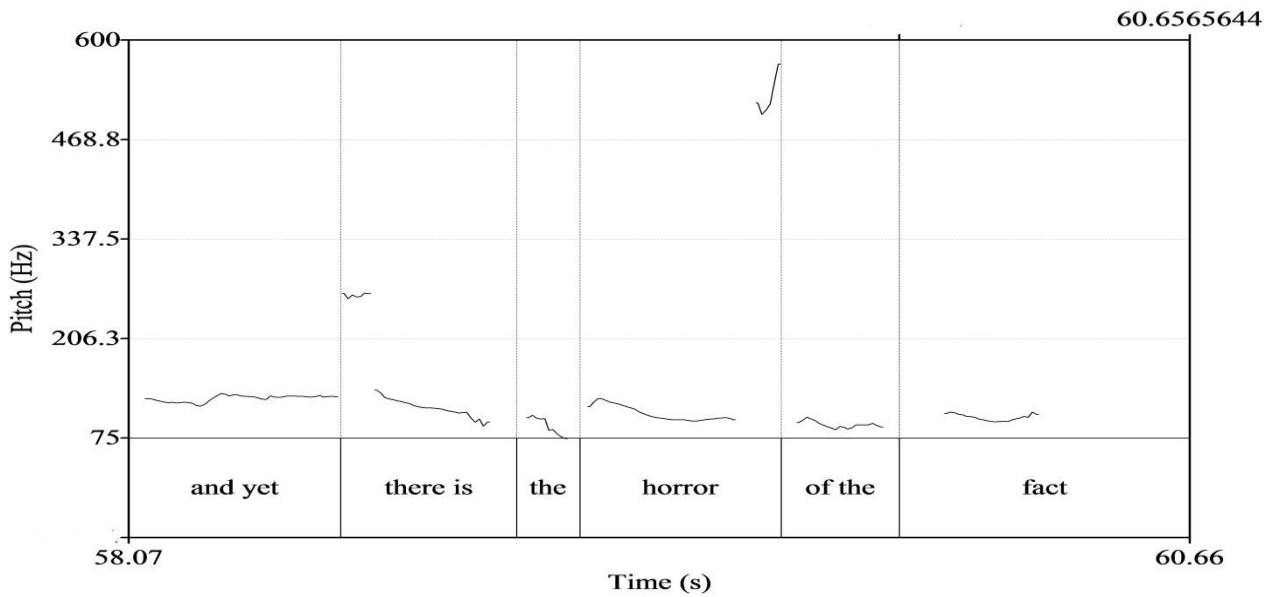

Рис. 4 Реалізація ЧОТ у синтагмі *and yet there is the horror of the fact*

Зафіксована локалізація тонального максимуму на такому вербальному засобі емотивності, як *horror* яскраво ілюструє взаємодію двох рівнів мови – лексичного і просодичного. Наявність цієї лексеми, для якої притаманним є максимальний показник ЧОТ, свідчить про періодичне нагнітання емоційного напруження, а отже, можна стверджувати, що в тексті наявним є підґрунтя для потенційного емоційного відгуку слухача. Кореляція семантичних, синтаксичних та просодичних засобів у своїй взаємодії передають загальну мінорну тональність тексту, викликаючи в слухача емоційний резонанс і проявляючи, таким чином, провідний чинник формування поетичного ритму – емотивний.

Дослідження показників інтенсивності ритмічних одиниць також підтверджує ритмотвірну функцію, яку виконує гучність як перцептивний корелят інтенсивності. Виявлено, що ритм утворюється завдяки підвищенню і спадам інтенсивності, яка має періодичний і сумірний характер, а також вказує на важливість інформації, що передається слухачеві, і є додатковим засобом створення емоційності озвученого американського постмодерністського поетичного тексту.

У представленому нижче фрагменті ПТ "LA Oddysey" ("Одісея Лос-Анджелесу") Седара Сіго максимумами інтенсивності (66,2 – 73,5 дБ) локалізовані на першому наголошеному складносії синтагм:

67,5   73   73,5
Hiding out. || **N**ick is too kind. || **T**wo black and slowly moving marbles against
71,2   70,2   70,5   71
flesh || **S**ara, || **a** model of containment. || **B**rian is luminous || (**a**ll eyes)

Потім піки інтенсивності (74,5, 67,7 дБ) зміщуються та локалізуються на другому наголошеному складносії синтагми:

74,5   67,7
Twin **f**ires beyond the pit || **t**hat only **c**rackles green

Після цього максимуми інтенсивності знову розташовані на першому наголошеному складоносії:

72,7	67,3	68,7
<i>My black hobo sack abandoned And thought a bomb. I was seamlessly high</i>		
69,1		66,2
<i>on my air heels and driven away to where the camera could not follow.</i>		

Отже, чергування локалізації піків інтенсивності створює стабільний ритмічний малюнок авторської реалізації ПТ.

Акустичний аналіз тривалості ритмічних одиниць, внутрішньосинтагменних і міжсинтагменних пауз, а також міжнаголошених інтервалів підтвердив, що тривалість цих показників є лінгвістично значущим чинником. У результаті аналізу виявлено, що на темпоральні характеристики ритмічних груп і синтагм впливає лексика американських постмодерністських ПТ, яка не є багатоскладовою. Утім, поетичне мовлення не позбавлене й авторських okazionalizmів, які почасти є багатоскладовими (*pictober, autumnphage, zinzibar* тощо).

Акустичним корелятом темпу є показники середньоскладової тривалості мовленнєвих фрагментів. Наприклад, флуктуації цього параметру зафіксовано під час реалізації ПТ "chapt. ex ex ex eye vee: in which scott has a birthday" ("Розділ XXXIV: у якому в Скотта день народження") Джошуа Кловера з циклу "From Cocktails" ("З коктейлів"). Розглянемо ініціальний фрагмент досліджуваного ПТ:

chapt. ex ex ex eye vee: in which scott has a birthday
[many happy returns of the day, says piglet] and buys himself a puppy.

У ході перцептивного аналізу виявлено, що темп цього фрагменту приховано натякає на те, що життя особи, описаної в тексті, приречене на коротке існування, і результати акустичного аналізу підтверджують висловлене припущення. Синтагми *chapt. ex ex ex eye vee:* та *in which scott has a birthday* реалізуються з середньоскладовою тривалістю в 568,5 мс і 351,3 мс відповідно. Позаяк наступна синтагма, *many happy returns of the day*, графічно виділена курсивом, має середньоскладову тривалість – 171,2 мс. Наступні синтагми, *says piglet || and buys himself a puppy*, реалізуються знову з середньоскладовою тривалістю, що становить 305 мс та 211 мс відповідно. Фраза *many happy returns of the day* традиційно вживається як привітання з днем народження й побажання щастя в наступних роках. Однак швидкий темп промовляння цієї фрази вказує на неважливість інформації та в цьому випадку акцентується увага на лише формальному характері вітального етикету, оскільки іншому ліричному герою відомо, що особа є ВІЛ-інфікованою, а отже, її життя апріорі не може бути довгим.

Стосовно темпового й паузального оформлення виявлено, що уповільнення темпу актуалізує увагу слухача на важливих квантах інформації й загалом сприяє активізації когнітивних процесів, тому що декодування повідомлення вимагає певного часу. Крім того, визначення коефіцієнту паузації показало, що і паузальне, і безпаузальне оформлення досліджуваних зразків мовлення є комунікативно важливим, оскільки паузи беруть участь у створенні сукупного образу ПТ і допомагають слухачеві сприйняти та інтерпретувати авторський задум.

Ізохронність міжнаголошених інтервалів досягається завдяки використанню поетом пауз у процесі озвучування ПТ, що й продемонстровано в наступному прикладі:

<i>In</i>	<i>'fact</i>	/	<i>the</i>	<i>'top</i>	/	<i>can be</i>	<i>'reached</i>
212		299	131		166	294	
			430			460	
<i>wi</i>	<i>'thout</i>		<i>di</i>	<i>'sa</i>		<i>ster</i>	
121			196			388	

Як видно з прикладу, поетеса використовує дві паузи в аналізованому фрагменті ПТ "The Blue Stairs" ("Сині сходи"). Перша з них є міжсинтагменною, друга – внутрішньосинтагменною. Після синтагми *in fact* зафіксовано паузу тривалістю 299 мс та після ритмічної групи *the top* є пауза, яка триває 166 мс. Отже, ці паузи збільшують тривалість міжнаголошених інтервалів до 430 та 460 мс, які сприймаються як ізохронні, що, зі свого боку, створює приємне відчуття ритму. Проте поява міжнаголошених інтервалів, які значно відрізняються за своєю тривалістю, свідчить про аритмічність мовленнєвих фрагментів. На прикладі ПТ Джошуа Кловера "Famous Negro Athletes" ("Відомі афроамериканці-атлети") яскраво простежується аритмічність міжнаголошених інтервалів, зокрема в ключових для тексту фрагментах. У висловленні *because he is not like whatever they know* пояснюється причина неприйняття американським суспільством молодого афроамериканця. Тривалість міжнаголошених інтервалів у цьому висловленні не вирізняється своєю рекурентністю:

<i>be</i>	<i>'cause</i>	<i>he is not</i>	<i>'like</i>	<i>what</i>	<i>'ev</i>	<i>er they</i>	<i>'know</i>
203		873		635		562	

Саме тому можна стверджувати, що такі аритмічні фрагменти мовлення є джерелом ефекту ошуканого очікування (Р. Якобсон) і сприяють додатковій акцентуації та емпазі тих фрагментів мовлення, що є ключовими для декодування авторського задуму. Таким чином, за умов авторського озвучування наголошується на темі расової дискримінації, яка є стрижневою в цьому творі.

Тож, у ході проведення акустичного аналізу встановлено просодичні засоби, що формують ритм озвучених американських ПТ, написаних у стилістиці американського постмодернізму. До комплексу таких просодичних засобів належать частота основного тону, інтенсивність і тривалість ритмічних груп, синтагм, міжнаголошених інтервалів та різних типів пауз, якими поет майстерно маніпулює, створюючи відповідний ритмічний малюнок свого ПТ.

ВИСНОВКИ

Дисертаційна робота присвячена вивченню ритмічної організації американських постмодерністських ПТ в їхньому авторському озвучуванні.

Американський постмодерністський ПТ є результатом художнього осмислення дійсності поетом та виступає невід'ємною частиною парадигми художніх текстів, інкорпорує і вірші, і художню прозу. Лінгвістична інтерпретація американських постмодерністських ПТ вбачається неможливою без дослідження їх ритмічної організації, онтологічна сутність якої полягає в періодичності та сумірності сегментних і надсегментних мовленнєвих одиниць.

Формуючись на всіх мовних рівнях, поетичний ритм є художньо-естетичним елементом репрезентації авторської свідомості, оскільки завжди пов'язаний з інтонацією. Багатогранність ритму в поезії проявляється в тому, що він є феноменом культури, який пов'язаний з національною поезією та літературним напрямом, у межах якого створено ПТ.

Основними чинниками, що впливають на формування і модифікації поетичного ритму, є фізіологічний, когнітивний, емотивний, чинник образності ПТ, художній постмодернізм та чинник авторського озвучування, які в сукупності утворюють інваріантну модель ритмічної організації американських постмодерністських ПТ. Поетичний ритм, що ґрунтується на чергуванні мускульних напружень і розслаблень різних органів артикуляції, співвідноситься з когнітивними процесами мовця та психоемоційним станом автора в момент породження та озвучування ПТ, яке вбачається як спосіб наближення до когнітивної системи поета, а також додатковим засобом емоційного та смислового впливу на слухача, що підвищує експресивність мовлення. Крім того, урахування особливостей поетичного ритму допомагає повніше інтерпретувати авторський задум.

Натомість втілення в ПТ певного образу чи системи образів корелює з його ритмічною організацією, яка залежить і від художнього постмодернізму. Останній презентує площину авангардного бачення з притаманними йому еkleктизмом, відсутністю послідовності, фрагментарністю опису, що впливає на зміни в традиції створення ПТ. Таким чином, останнім властиві інтертекстуальність, антиформа, гра зі смыслом, звуком чи зображенням, паратак西斯, ризоматичність, прояви ідіолекту на всіх мовних рівнях, які впливають на ритмічну організацію цих текстів у процесі озвучування.

Розроблена комплексна методика експериментально-фонетичного дослідження ритмічної організації американських постмодерністських ПТ передбачала п'ять послідовних етапів: формування корпусу експериментального матеріалу, добір інформантів, перцептивний аналіз аудиторями-інформантами, аудитивний аналіз аудиторями-фонетистами та акустичний аналіз. Лінгвістична інтерпретація та узагальнення результатів експерименту здійснювалася в поєднанні з використанням семантичного та інтерпретаційно-текстового аналізу задля розкриття змісту образності озвученого ПТ і встановленню смислових відношень між семантикою і ритмічною організацією цих текстів, а також сприяли виявленню закодованого в тексті авторського повідомлення.

Перцептивний аналіз матеріалу показав, що ПТ сучасного американського постмодернізму є верлібрами і презентують більше можливостей для альтернативного прочитання. Оскільки американським постмодерністським ПТ може бути і віршований текст, побудований на законах метрики і рими, а також прозовий художній текст, то базовою одиницею поетичного ритму є ритмічна група. Структурні типи ритмічних груп не є сталою величиною, позаяк розподіл на відповідні акцентні типи відбувається виключно після прослуховування матеріалу в авторській реалізації, унаслідок чого саме та чи інша реалізація утворює певний тип. Ритмічна інверсія та поліметризм, які лежать в основі американських постмодерністських ПТ, у багатьох випадках прагматично зумовлені та суттєво впливають на специфіку їх ритмічної організації.

Інструментальний аналіз акустичних показників окремо та у співдії уможливив виявлення ритмічної організації сучасного американського поетичного мовлення, яка формується завдяки періодичному й сумірному функціонуванню тональних, динамічних та темпоральних показників, а також тих чинників, які є складниками розробленої нами моделі ритмічної організації американських постмодерністських ПТ в їхньому авторському озвучуванні.

Згідно з результатами акустичного аналізу частотних показників ритмічних груп виявлено, що їм властивий вузький частотний діапазон. Найявність у тексті рими значно впливає на показники частоти основного тону, тому релевантною ознакою тональних особливостей реалізації римованих ПТ є домінування широкого діапазону реалізації. Ритмотвірний характер інтенсивності озвучених американських постмодерністських ПТ передбачає її підвищення і спади, що є періодичним і сумірним, а також вказує на статусність інформації і є додатковим засобом створення емоційної тональності озвучених ПТ.

Унаслідок аудитивного й акустичного аналізу встановлено також, що просодичні засоби, зокрема й ритм, сприяють виникненню слухацького співпереживання за умови раптових або ж сумірних коливань показників частоти основного тону, інтенсивності і тривалості, які підсилюють емоції, виражені за допомогою вербальних маркерів. Крім того, в американських постмодерністських поетичних текстах в авторському озвучуванні поетичний ритм є механізмом породження образно-сислової інформації озвученого ПТ, оскільки сприяє його інформаційній насиченості. Як потужний інформаційний елемент на рівні тонального, інтенсивного та темпорального оформлення поетичний ритм відіграє провідну роль у формуванні образності ПТ, сприяє естетично-емоційному сприйняттю останнього, а також виступає показником авторського ідіостилю.

Таким чином, у результаті проведеного комплексного експериментально-фонетичного дослідження виявлено, що до комплексу просодичних засобів, які формують ритмічну організацію озвучених американських постмодерністських ПТ, належать частота основного тону, інтенсивність і тривалість ритмічних груп, синтагм, міжнаголошених інтервалів та різного роду пауз, якими поет майстерно маніпулює, створюючи відповідний ритмічний малюнок свого ПТ.

Викладені у праці теоретичні і методологічні основи дослідження ритмічної організації американських постмодерністських поетичних текстів відкривають значні перспективи для подальших наукових пошуків. Доцільним, зокрема, убачається детальне вивчення специфіки тональних, тембральних та паузальних характеристик американської постмодерністської поезії. Заслугове на увагу розгляд постмодерністських ПТ у зіставному аспекті, зокрема у зіставленні з поезією інших літературних напрямів та мов, а також просодичного образу озвучених американських постмодерністських художніх текстів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Забужанська І. Д. Базові орієнтири дослідження ритмо-інтонаційного комплексу поетичного мовлення у лінгвокогнітивній парадигмі / І. Д. Забужанська // Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія : Філологія (мовознавство) : [зб. наук. пр.]. — Вінниця : ТОВ "Планер", 2014. — Вип. 20. — С. 99—103.

2. Забужанська І. Д. Лінгвокогнітивна природа поетичного ритму / І. Д. Забужанська // Нова філологія : [зб. наук. пр.]. — Запоріжжя : ЗНУ, 2014. — Вип. 61. — С. 31—35.
3. Забужанська І. Д. Полівекторність дослідження мовленнєвого ритму / І. Д. Забужанська // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологія : [зб. наук. пр.]. — Острог : Вид-во Нац. ун-ту "Острозька академія", 2014. — Вип. 49. — С. 45—47.
4. Забужанська І. Д. Ритмічна організація мовлення: когнітивний аспект / І. Д. Забужанська // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство. — Луцьк : Вид-во СВНУ імені Лесі Українки, 2014. — Вип. 5 (282). — С. 26—29.
5. Забужанська І. Д. Обґрунтування класифікації англomовних віршованих текстів постмодернізму / І. Д. Забужанська // Одеський лінгвістичний вісник : [наук.-практ. журн.]. — Одеса : НУ "ОНЮА", 2015. — Вип. 6, Т. 1. — С. 22—24.
6. Забужанська І. Д. Системний характер поетичного ритму / І. Д. Забужанська // Наукові записки [Кіровоградського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Філологічні науки. — Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2015. — Вип. 138. — С. 585—589.
7. Забужанська І. Д. Функціональний аспект ритмічної організації поетичного мовлення (на матеріалі сучасної американської поезії) / І. Д. Забужанська // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Філологічна : [зб. наук. пр.]. — Острог : Вид-во Нац. ун-ту "Острозька академія", 2015. — Вип. 53. — С. 105—107.
8. Забужанська І. Д. Акустичний аналіз тривалості ритмічних одиниць сучасного поетичного мовлення / І. Д. Забужанська // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Серія : Філологічні науки. Мовознавство. — Луцьк : Вид-во СВНУ імені Лесі Українки, 2016. — Вип. 5 (330). — С. 301—305.
9. Забужанська І. Д. Перцептивний аналіз просодичних характеристик сучасного поетичного мовлення (на матеріалі американських віршованих текстів) / І. Д. Забужанська // Одеський лінгвістичний вісник : [наук.-практ. журн.]. — Одеса : НУ "ОНЮА", 2016. — Вип. 7. — С. 44—47.
10. Забужанська І. Д. Темпові флуктуації як засіб виділення семантично-суттєвих мовленнєвих фрагментів / І. Д. Забужанська // Science and Education a New Dimension. Philology IV (19). — Budapest : www.seanewdim.com, 2016. — Issue 84.— P. 77—79. — ISSN 2308—5258.
11. Забужанська І. Д. Поетичний ритм: фізіологія, когніція чи емоція? / І. Д. Забужанська // Мова — література — мистецтво : когнітивно-семіотичний інтерфейс : матеріали Міжнар. наук. конф., (Київ, 25—27 верес. 2014 р.) / М-во освіти і науки України, Київ. нац. лінгв. ун-т ; [відп. ред. О. П. Воробйова]. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2014. — С. 56.
12. Забужанська І. Д. Поетичне мовлення як об'єкт лінгвістичних досліджень / І. Д. Забужанська // Україна і світ : діалог мов і культур : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 19—21 берез. 2014 р.) / М-во освіти і науки України, Київ. нац. лінгв. ун-т. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2014. — С. 136—138.

13. Забужанська І. Д. Американське поетичне мовлення постмодерну / І. Д. Забужанська // Україна і світ : діалог мов і культур : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 1—3 квіт. 2015р.) / М-во освіти і науки України, Київ. нац. лінгв. ун-т. — К. : Вид. центр КНЛУ, 2015. — С. 133—134.

14. Забужанська І. Д. Ритмічна організація віршованого тексту як вияв лінгвоментальності людини / І. Д. Забужанська // Мови професійної комунікації : лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 16 квіт. 2015 р.) / М-во освіти і науки України, НТУУ "КПІ". — К. : Кафедра, 2015. — С. 24—26.

15. Забужанська І. Д. Динамічні характеристики сучасного поетичного мовлення / І. Д. Забужанська // Мови професійної комунікації : лінгвокультурний, когнітивно-дискурсивний, перекладознавчий та методичний аспекти : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф., (Київ, 21 квіт. 2016 р.) / М-во освіти і науки України, НТУУ "КПІ". — К. : Кафедра, 2016. — С. 87—89.

16. Забужанська І. Д. Методологічні основи дослідження лінгвокогнітивних параметрів ритмічної організації поетичного мовлення (на матеріалі сучасної американської поезії) / І. Д. Забужанська // Мова. Культура. Комунікація : інноваційні підходи до вивчення мов та літератур : матеріали VII Міжнар. наук.-практ. конф., (Чернігів, 22—23 квіт. 2016 р.) / М-во освіти і науки України, Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка. — Чернігів : Чернігів. нац. пед. ун-т ім. Т. Г. Шевченка, 2016. — С. 76—80.

17. Забужанська І. Д. Структурно-функціональна характеристика ритмоодиноць американських віршованих текстів / І. Д. Забужанська // Філологія XXI століття : теорія, практика, перспективи : матеріали V Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф., (Одеса, 21 квіт. 2016 р.) / М-во освіти і науки України. — Одеса : Нац. ун-т "Одеська юридична академія", 2016. — С. 20—23.

18. Zabuzhanska I. D. How Rhythm Functions in Poetry / I. D. Zabuzhanska // Іноземні мови у вищому навчальному закладі : теоретичні засади та прикладні аспекти : матеріали Всеукр. наук.-теор. конф., (Вінниця, 10 квіт. 2014 р.) / [гол. ред. Т. І. Ямчинська]. — Вінниця : Нілан-ЛТД, 2014. — С. 37—39.

19. Zabuzhanska I. D. The Problem of Definition of Poetic Speech in the Framework of Modern Linguistic Research / I. D. Zabuzhanska // The Second International Conference on European Conference of Languages, Literature and Linguistics : proceedings of the Conference (Vienna, June, 23, 2014) / Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH. — Vienna : East West, 2014. — P. 15—20.

АНОТАЦІЯ

Забужанська І. Д. Ритмічна організація американських постмодерністських поетичних текстів (експериментально-фонетичне дослідження). – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук за спеціальністю 10.02.04 — германські мови. – Київський національний лінгвістичний університет МОН України, Київ, 2016.

Дисертація присвячена дослідженню ритмічної організації американських постмодерністських поетичних текстів. У роботі уточнено поняття поетичного тексту, розроблено класифікацію американських постмодерністських поетичних текстів

та побудовано модель ритмічної організації американських постмодерністських поетичних текстів. У праці визначено перцептивні й акустичні характеристики ритмічних одиниць та встановлено комплекс просодичних засобів, які формують ритмічну організацію поетичного мовлення: періодичне і сумірне функціонування частоти основного тону, інтенсивності, тривалості ритмоодиниць, міжнаголошених інтервалів і різних типів пауз.

Ключові слова: наголос, пауза, поетичний текст, постмодернізм, ритм, ритмічна організація.

АННОТАЦІЯ

Забужанская И. Д. Ритмическая организация американских постмодернистских поэтических текстов (экспериментально-фонетическое исследование). – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата филологических наук по специальности 10.02.04 – германские языки. – Киевский национальный лингвистический университет МОН Украины, Киев, 2016.

Диссертация посвящена исследованию ритмической организации американских постмодернистских поэтических текстов. В работе уточнено содержание понятия поэтического текста и определены конститутивные признаки американских постмодернистских поэтических текстов, а также основные ритмические единицы озвученных поэтических текстов и значительно расширен перечень функций поэтического ритма.

Анализ современных теоретических положений лингвистики и литературоведения касательно американских постмодернистских поэтических текстов приводит к тому, что под поэтическим текстом, написанном в стилистике американского постмодернизма, понимается и стихотворный текст, построенный на законах метрики и рифмы, а также прозаический художественный текст. Таким образом, американским постмодернистским поэтическим текстом считается текст, написанный после 1950 г. американским поэтом, с такими отличительными признаками художественного постмодернизма, как интертекстуальность, антиформа, имманентность, игра, паратакисис, идиолектичность, ризоматичность. В работе осуществлена классификация американских постмодернистских поэтических текстов, в основе которой лежат параметры метричности, рифмованности, графического оформления, эмоциональной тональности и тематического направления, которая способствовала описанию ритмической организации материала исследования.

Исходя из того, что поэтический ритм основывается на чередовании мускульных напряжений и расслаблений различных органов артикуляции, а также соотносится с когнитивными процессами говорящего и психоэмоциональным состоянием автора в момент порождения и озвучивания поэтического текста, которое усматривается как дополнительное средство эмоционального и смыслового воздействия на слушателя, то в работе построена инвариантная модель ритмической организации американских постмодернистских поэтических текстов. Эта модель изображает механизм взаимодействия большого количества факторов, среди которых физиологический, когнитивный, эмотивный, фактор образности и художественного постмодернизма, а также озвучивание, которое проявляет авторскую индивидуальность в формировании поэтического ритма.

В результате сопоставления данных аудитивного и акустического анализа определены перцептивные и акустические параметры ритмических единиц поэтических текстов и установлен инвентарь просодических средств, участвующих в формировании поэтического ритма, среди которых соизмеримое и периодическое функционирование частоты основного тона, интенсивности и продолжительности ритмических единиц и пауз. Более того, выявлено, что паузальное и безпаузальное оформление исследуемых образцов речи является коммуникативно важным, ведь паузы участвуют в создании совокупного образа поэтического текста и помогают слушателю воспринять, а также правильно интерпретировать авторский замысел.

В работе также выявлено, что темпоральные показатели в целом коррелируют с содержанием высказывания. На темпоральные особенности ритмических групп и синтагм влияет лексика современных поэтических текстов. К тому же, замедление темпа актуализирует внимание слушателя на важных квантах информации и в целом способствует активизации когнитивных процессов, ведь декодирование сообщения требует определенного времени. Комплекс этих просодических средств поэтической речи в значительной степени зависит от образа, который изображен в звучащем американском постмодернистском поэтическом тексте, декодирование которого возможно при условии рассмотрения просодической организации, в частности ритма поэтической речи.

Ключевые слова: ударение, пауза, поэтический текст, постмодернизм, ритм, ритмическая организация.

RÉSUMÉ

Zabuzhanska I. D. Rhythmic Organization of American Postmodern Poetic Texts (Experimental Phonetic Study). – Manuscript.

Thesis for a Candidate's Degree in Philology, speciality 10.02.04 – Germanic Languages. – Kyiv National Linguistic University, Ministry of Education and Science of Ukraine, Kyiv, 2016.

This thesis aims at studying the rhythmic organization of American postmodern poetic texts. The paper clarifies the notion of "a poetic text" and offers a typology of American postmodern poetic texts. The dissertation presents the model of rhythmic organization of American postmodern poetic texts and reveals perceptual and acoustic characteristics of rhythmic units. It establishes a set of prosodic means involved in the rhythmic organization of poetic speech which includes recurrent and commensurable functioning of fundamental frequency, intensity and duration of rhythmic units, interstressed intervals and different types of pauses.

Keywords: stress, pause, poetic text, postmodernism, rhythm, rhythmic organization.